

Tunnelleret Centralt Venekateter (CVK)

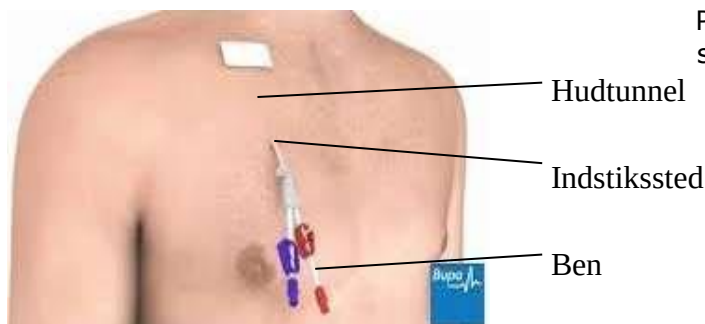
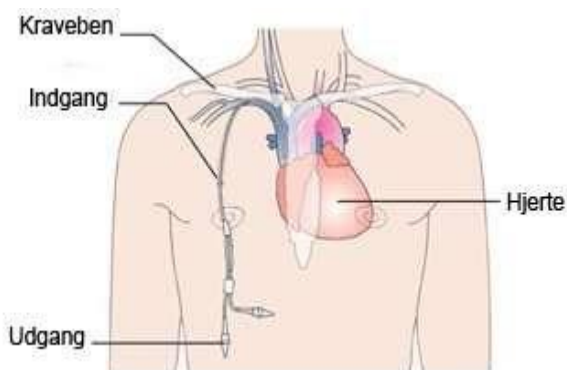
Hæmatologisk Afdeling, Sjællands Universitetshospital

Hvad er et tunneleret CVK?

CVK er en forkortelse for Centralt Vene Kateter. Et tunneleret CVK, er en tynd plastikslange der lægges under huden (i en tunnel) på forsiden af brystet, oftest på højre side. Ved kravebenet føres det ind i en stor blodåre (vene) og ender nær hjertets forkammer.

Når CVK'et ligger i en tunnel under huden, er der mindre risiko for infektioner. Et tunneleret CVK kan blive liggende i op til flere måneder.

På CVK'et er der en lille "filtkrans". Denne sidder på det stykke af CVK'et, der ligger i hudtunnelen. Underhuden vokser fast i "filtkransen" og sikrer at CVK'et ikke glider ud. Det tunneleret CVK er ca. 50 cm. langt, hvoraf de 15-30 cm. hænger udenfor hudtunnelen. Der kan være to eller tre løb på et tunneleret CVK, disse kaldes for "ben".

Tunneleret CVK bruges til:

- Blodprøver trækkes direkte fra CVK'et
- Kemoterapi i blodbanen
- Anden hyppig eller langvarig væskebehandling i blodbanen
- Høst af stamceller
- Ernæring i blodbanen
- Blod-produkter
- Visse lægemidler/væsker, der kan irritere blodkarrene
- Hvis det er vanskeligt at lægge en tynd plastikslange i blodårer på hånd eller arm

Forberedelser før anlæggelse

Du skal have taget blodprøver senest 1 dag før planlagt CVK anlæggelse.

Du vil blive kontaktet af en læge, som har set dine blodprøver i tilfælde af, at du skal have blodprodukter inden CVK'et kan anlægges.

Blodfortyndende medicin

Hvis du tager blodfortyndende medicin, skal dette pauseres før planlagt CVK anlæggelse. Hvis du tager blodfortyndende medicin i tablet form, skal dette pauseres 3-7 dage før planlagt CVK anlæggelse. Spørg din læge eller sygeplejerske, hvor længe du skal pausere dine tabletter.

Hvis du tager blodfortyndende medicin som indsprøjtninger, skal dette pauseres 1 døgn før planlagt CVK anlæggelse.

Faste

På dagen, hvor du skal have anlagt CVK skal du være fastende:

- Du må ikke have indtaget fast føde inkl. Smoothies, mælk, sodavand, juice med frugtkød o. lign. i 6 timer inden anlæggelsestidspunkt.
- Du kan drikke vand indtil 2 timer inden anlæggelsestidspunkt.

Sådan får du lagt et tunneleret CVK?

Du møder til indlæggelse om morgenen i sengeafsnittet på Hæmatologisk Afdeling H60.

Her vil du få udleveret hospitalstøj og en seng.

CVK'et lægges af en erfaren anæstesi-læge og foregår på en operationsstue, hvortil du vil blive kørt i seng af en portør. På operationsgangen bliver du modtaget af en operationssygeplejerske, en anæstesi-sygeplejerske og anæstesi-lægen. Du bliver hjulpet over på operationslejet og får lagt et drop i hånden til afslappende medicin. Anæstesi-lægen skanner dine blodkar med et ultralydsapparat. Derefter bliver huden desinficeret og der bliver lagt et sterilt dække, så kun det sted, hvor der stikkes, er frit. Anæstesisygeplejersken giver dig beroligende medicin, så du slapper af og døser lidt. CVK'et anlægges i lokalbedøvelse og udføres af læger med særlig rutine heri. Anlæggelsen tager ca. ½ time. Du vil blive syet med et par sting 2 steder: Ved kravebenet og ved CVK'ets indstikssted på brystet. Ang. fjernelse af sting, se afsnit: *Håndtering af CVK*.

Du bliver herefter kørt til røntgen og herefter tilbage til Hæmatologisk sengeafdeling. Du forbliver indlagt til observation i 2 timer efter anlæggelse af CVK og kan efterfølgende udskrives, hvis du er velbefindende.

Er der gener ved at få lagt et tunneleret CVK?

Nogle personer mærker stort set intet under anlæggelsen af CVK'et, mens andre (få) oplever at det gør lidt ondt eller er ubehageligt.

Efter anlæggelsen kan der være moderate smerter ved indstiks stedet, ved kravebenet, skulderen eller ved brystmusklen hvor CVK'et ligger i en tunnel under huden.

Når lokalbedøvelsen aftager, kan du få behov for smertestillende medicin, du må endelig sige til hvis du har behov for dette inden du udskrives.

Hyppigst kan der opstå mindre blødning ved indstiksstedet.

Det sker oftest inden for de første dage efter anlæggelsen. Hvis blødningen ikke stopper og det sker efter at du er udskrevet, skal du kontakte afdelingen.

En sjælden komplikation til anlæggelse af et CVK, er at nålen kan punktere en lunge eller et kar i lungehulen. Dette kontrolleres lige efter anlæggelsen ved et røntgebillede af brystkassen.

Hvis du efter anlæggelsen får smerter ved vejrtrækning eller åndenød, skal du give personalet besked, da dette er tegn på en punkteret lunge.

Yderst sjældent kan kateter spidsen punktere karret ved hjertes forkammer. Yderst sjældent ses påvirkning af nerver.

Observationer af dit tunneleret CVK

I de perioder du er derhjemme, er det vigtigt at du dagligt observerer dit CVK samt indstiksstedet.

Du skal vide, hvad du skal reagere på samt kende tegn på en infektion og reagerer på dette ved at kontakte afdelingen hurtigst muligt.

Tegn på infektion:

- Rødme
- Varme
- Hævelse
- Smerter
- pus omkring indstikssted
- Feber > 38°C
- Kulderystelser

Synlig Cuff/filtkrans:

- På CVK'et er der en cuff, dette ligner en filtkrans. Cuffen sidder på det stykke af CVK'et, der ligger i hudtunnelen. Hvis cuffen er synlig, er det tegn på at CVK'et har løsnet sig.

Utæt CVK:

- Hvis dit kateter går i stykker, imens du er derhjemme, eller proppen på CVK benet ikke er skruet ordentligt fast og klemskruen ikke er lukket, vil der kunne suges luft ind i blodbanen.

Det er derfor vigtigt at du jævnligt tjekker klemskrue og prop. Hvis CVK'et går i stykker, er det vigtigt at det forsøges afklemmes, indtil at du får den fornødne professionelle assistance og hjælp. Forsøg at få lukket klemskruen og kontakt derefter omgående Hæmatologisk afdeling.

Håndtering af tunneleret CVK

Et tunneleret CVK kan blive liggende i hele dit behandlingsforløb, det kan lægge helt op til 1 år. Det kan dog blive nødvendigt at fjerne det, hvis der opstår en infektion.

For at mindske risikoen for en infektion i dit CVK, skal der følges specifikke instrukser for rensning ved CVK'ets indstikssted og skift af plaster/forbinding samt ved åbning/lukning af CVK'ets ben.

Indstiksstedet renses og plaster skiftes x1 ugentligt de første 3 uger efter CVK'et er anlagt.

Den første uge efter anlæggelsen muligvis hyppigere, da det kan bløde en del.

Efter 3 uger er huden omkring CVK'et helet op og det er ikke længere nødvendigt at indstiksstedet er dækket af et plaster.

Du har i de første 3 uger et vandafvisende plaster over CVK'ets indstikssted, så du sagtens kan gå i brusebad.

Er plastret blevet vådt på indersiden og sidder løst efter f.eks. et brusebad eller hvis du har svedt, er det vigtigt at der renses ved indstiksstedet og påsættes nyt plaster.

De sting der blev syet ved anlæggelsen af CVK'et fjernes af afdelingens sygeplejersker efter hhv. 10 dage (stingene ved kravebenet) og efter ca. 35 dage/5 uger (ved CVK'ets indstikssted på brystet).

Når CVK'et ikke er i daglig brug, skal dets ben åbnes, skylles og lukkes med saltvand og Heparin x1 ugentligt.

Du eller din pårørende kan blive oplært i håndtering af dit CVK.

Da du kun har plaster over CVK indstiksstedet i 3 uger, oplæres de fleste ikke i denne procedure. Du skal dog kende

fremgangsmåden for daglig vask, der beskrives i afsnittet:

Bad og CVK senere i denne pjeces.

Du eller din pårørende vil gennemgå et oplæringsprogram i afdelingen.

Programmet består af flere niveauer. Du vil få udleveret pjecen: *Oplæring i CVK håndtering.*

Herefter vil en sygeplejerske lære dig/din pårørende at åbne og lukke dit CVK samt oplære dig i at tage blodprøver fra CVK'et.

Sammen vurderer I, hvornår du er klar til at udføre handlingerne selvstændigt.

Fordelene ved selv at kunne håndtere CVK'et er, at du bliver uafhængig af en hjemmesygeplejerske og at du bruger mindre tid på hospitalet ved dine ambulante besøg. Undersøgelser viser også, at infektionsrisikoen mindskes, når du selv håndterer dit CVK.

Ved enkelte behandlinger givet på en pumpe i hjemmet, er det vigtigt at du/pårørende kan håndtere dit CVK.

Hvis du ikke er oplært, vil du vil få tilknyttet en hjemmesygeplejerske, som håndterer CVK'et efter Hæmatologisk afdelings instruks.

De nødvendige remedier til rens, plasterskift og åbning/lukning vil du få udleveret fra Hæmatologisk Afdeling/Ambulatorium.

Bad og CVK

Du må ikke tage karbad, gå i svømmehal eller bade i havet imens du har dit CVK.

Når du går i brusebad er det vigtigt at propperne på CVK'ets ben er dækket af et vandafvisende plaster, for at undgå at vand og sæbe samler sig i propperne.

Hæft CVK'et opad og dæk det nederste af CVK ben inkl. propper med det vandafvisende plaster.

Når du har haft dit CVK i 3 uger, er det ikke længere nødvendigt med et plaster over indstiksstedet.

Du skal nu vaske indstiksstedet dagligt, imens du er i brusebad.

Du skal vaske CVK indstiksstedet med en speciel svamp indeholdende klorhexidin sæbe. Efterfølgende fikseres CVK ben til huden, så du undgår træk i CVK'et og for at holde slangen i ro, så indstiksstedet lukker tæt. Du vil få udleveret remedierne i afdelingen.

I forbindelse med dit daglige brusebad, skal du gøre følgende:

1. Start med at vaske hele kroppen samt hårvask
2. Skyl med rindende vand ned over CVK indstiksstedet. Undgå at bruse direkte mod CVK indstiksstedet, men lad vandet løbe oppefra og ned – brusehovedet må ikke røre CVK indstiksstedet
3. Vask/dup rundt om CVK indstiksstedet med en ny klorhexidin sæbe svamp. Der vaskes fra indstikssted og ud. Det er vigtigt at klorhexidin sæben skummer. Lad sæbeskummet virke i 30 sek. Skyl efter med vand.
4. Dup huden tør ved CVK indstikssted med et rent håndklæde
5. Fjern vandafvisende plaster fra CVK ben/propper
6. Hud og CVK ben skal være helt tørre, inden CVK ben fikseres/fæstnes til huden med et lille plaster

Kontakt ALTID afdelingen

Du skal altid kontakte afdelingen, hvis du oplever nedenstående problemer.

Du skal især være agtpågivende, hvis et problem opstår ret pludseligt og ikke tager af eller forsvinder af sig selv – hvis du oplever nogle gener, du ikke er vant til at have:

- Feber, 38°C eller derover
- Blødning, som ikke standser af sig selv
- Stærke smerter
- Synsforstyrrelser og stærk hovedpine
- Åndenød eller stakåndethed
- Smerter i brystet eller ved vejrtrækning
- Føleforstyrrelser eller sovende fornemmelser i tæer, fødder eller fingre
- Udslæt

Telefonnumre

Hæmatologisk Afdeling: 4732 4800

Med venlig hilsen

Personalet

Hæmatologisk Afdeling

REGION SJÆLLAND
SJÆLLANDS UNIVERSITETSHOSPITAL
-vi er til for dig